

№4 педагогикалық кеңес хаттамасы

Мектепке дейінгі ұйым: «Еркемай» балабақшасы

Өткізілген күні: 27 наурыз 2026 ж.

Қатысқан педагогтар саны: 10 педагог

Тақырыбы: Коммуникативтік дағдылары бойынша балалардың сөйлеу іс-әрекетін, тіл байлығын дамытуда жаңа инновациялық технологияны қолдану.

Мақсаты: Балаларды ұйымдастырылған іс-әрекеті барысындағы бағдарлама бойынша қойылған талаптарды толық игеруіне ықпал ету; тіл дамыту, көркем әдебиет арқылы қазақ тілінің базалық құндылықтарын меңгерген мәдени-әлеуметтік өзара қатынасқа қабілетті мектеп жасына дейінгі тұлғаны тәрбиелеу.

Күн тәртібі

- 1.3-ші педагогикалық кеңес шешімдерінің орындалуы.
2. Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне сай дыбыстарды дұрыс айта білуге баулу. Баяндама. Қазақ тілі мұғалімі Жаманова Н.А.
3. Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту..
4. Бақылау мен басшылық: Күн тәртібі мен серуенді бақылау.
5. Балалардың тамақтануы рационалды теңдестіру тамақтануы. Балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау.

1-Мәселе

№3 педагогикалық кеңес шешімдерінің орындалуы туралы

Тыңдалды:

Әдіске №3 педагогикалық кеңесте қабылданған шешімдердің орындалу барысына тоқталды.

- 1.«Адал Азамат» біртұтас тәрбие бағдарламасымен жұмыстар іске асырылды.
2. Бөбекжай тәрбиеленушілеріне адамгершілік және патриоттық тәрбие беруде инновациялық әдістер пайдаланылды.
3. Балаларды тәрбиелеуде отбасы құндылықтарын сақтау жұмыстары жүргізілді.

2-Мәселе

Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне сай дыбыстарды дұрыс айта білуге баулу.

Тыңдалды: қазақ тілі мұғалімі

Ұлы ақын Абай Құнанбаев: «Адам ата-анадан туғанда есті болмайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе дүниедегі жақсы-жаманды таниды дағы сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады», - деп баланың білімді болуы ақылына, санасына, зейініне байланысты болатынын айтады. Француз педагогы Жан Жак Руссо: «Бала туғанда ақ қағаздай болып туады, оның үстінде шимайды қалай салсаң, қағаз бетіне солай түседі, бала тәрбиесі сол сияқты, өзін қалай тәрбиелесең, ол солай тәрбиеленеді» деген. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдардағы педагогтар үшін тәрбие жұмысында әр баланың дамуын, жеке ерекшеліктерін ескеру аса маңызды рөл атқарады. Бала өмірінің екінші жылында сөйлейді, жүре бастайды, заттармен әрекет жасаудың қарапайым тәсілдерін меңгереді. Ол әлі де ересектердің көмегін қажет етеді, бірақ сәбилерге қарағанда, осы жастағы балаларда талпыныс, ересектерге түсіндіре білуге деген ұмтылыс пайда болады. 2 жаста бала айтарлықтай қарқынды дами бастайды. Бала ересек адамдардың тілін түсіне бастайды және сөйлеу қабілеті, сенсорлық дамуы, ойнау кезіндегі заттармен әрекеттері, қимыл-қозғалыстары да дербес дамиды. Ресейдің зертеуші ғалымы педагог, психолог А.Н.Леонтьев бала тілінің дамуын 4 кезеңге бөлген: I кезең – дайындық – 1 жасқа дейін; II кезең – тілді бастапқы меңгеру мектепке дейінгінің алдыңғы кезеңі – 3 жасқа дейін; III кезең – мектепке дейінгі кезең – 6 жасқа дейін; IV кезең – мектептік – 17 жасқа дейін. Артикуляцияның бірінші түрі дыбыстардың пайда болу заңдылықтарында ең алдымен балаларда жабысыңқы-жарылғыш (еріндік (п, п', б, б'), тіл алды (т, т', д, д')) және жабысыңқы-өткізгіш (еріндік (м, м'), тіл алды (н, н', л, л')) дыбыстар 10 пайда болады екен. Еріндік дыбыстардың

алдымен пайда болу себебі 1-ден 2 жасқа дейін балаларда еріндер ең белсенді және қозғалмалы болып келеді. 2 жасында [п], [п'], [б], [б'], [т], [т'], [д], [д'], 2,5 жасында [м], [м'], [н], [н'], [ң] дыбыстары шықса, ал [л], [л'] дыбыстары 3,5 жасқа қарай ғана пайда болады.

Мектепке дейінгі ұйымдарда қазақ тілін мемлекеттік тіл ретінде игеріп, тілдік қатынасқа түсірудің маңызды түрі – ауызша сөйлеу тіліне үйрету. Ал толық түрде жазбаша тілдік қатынасқа түсу, яғни айтылған ойды тез түсіну, тез жауап қайтару біртіндеп мектепте бастауыштық және орта білімдік сатыларда, тіпті баланың бүкіл өмірінде дамытылады. Баланың үлкендермен тілдік қатынасқа түсуі олардың сезімдік қатынасынан басталады.

Қорытындылай келе, ортаңғы топқа көбіне ертегілерді ауызша айтып немесе теледидардан қаратып, жұмбақ, жаңылтпаштарды, мақал-мәтелдерді қайталатып, ең соңында қолдарын жаттықтыру мақсатында боямақ боятумен аяқтаймын. Ал, мектепалды тобында керісінше неше түрлі әдіс-тәсілдер арқылы әріптерді үйретіп, ситуациялық сұрақтар қойып, қойылымдар қойғызып, рөлдік ойындар ойнатамын.

3-Мәселе

Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту.

Тыңдалды: «Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту» тақырыбында баяндамамен таныстырды. Бала өмірінің алғашқы мектепке дейінгі кезеңі оның өсіп жетілуіндегі ең жауапты кезең. Баланың ақыл- ой қабілеті, қасиеттері және эстетикалық сезімдері қызықты, мазмұнды іс әрекет, еңбек, ойын процесінде жан-жақты қалыптасады. Бала әрқашан, барлық жерде - бала. Бала үшін ойын өз тәжірибесін, өмір мен адамдар туралы түсініктерін тексеріп, үлкендер араласпайтын, өзі қалаған нәрсесін жасай алатын өзінің жеке, тәуелсіз, таңғажайып әлемі.

Мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту, дамыту процесінде ойынды қолдану баланың тілін дамытып, сөздік қорын байытып, ойын толық жеткізе біліп, өзіне сенімді тұлға болып қалыптасуына ықпал ететін анық. Сондықтан балалардың тілін, сөздік қорын барлық іс-әрекеттерде ойын арқылы дамыту қажет. Баланы дамытуда ойынды, дидактикалық тапсырмаларды өздерін қатыстыра отырып жүргізгенде ғана жетістіктерге жетуге болады. Өйткені ол барлық нәрсені өзі көріп, қолымен ұстап, ол туралы толық мәлімет алғанды қалайды. Халқымыздың «Айгөлек», «Ханталапай», «Асық», «Күш сынысу», «Тақия тастамақ», «Арқан тартыс» тағы басқа ұлттық ойындары балалардың дене бітімінің ғана емес, ақыл-ойының жаттықтырушысы. Әрбір ойын барысында ойынға танымдық тапсырмаларымен қатар баланың тілін дамыту, сөздік қорын байыту жұмысын үйлестіре жүргіземін.

Саусақ ойыны-бұл ұрпақтан –ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық. Бұл саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау болып табылады. Саусақ ойыны арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс-қимылына қарап бала қуанады, шаттанады, сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есіне сақтайтын болады. Саусақтармен отбасы ойынында ойнауға болады. Саусақ ойынын балабақша және үй жағдайында әсерлі, көңілді түрде ұйымдастыруға болады. Ойын –оқыту, өсіру, денсаулықты нығайтумен қатар тәрбиеге дағдыландырады, өмір сүру, айналасына қайырымды, адал болуға, қиналған кезде қол ұшын беруге тәрбиелейді. Басқа адамның сөзін тыңдауға, қуанышын бөлісуге, кішіге қамқор болуға, не жақсы, не жаман екенін айыра білуге баулу үшін сахналық ойындарды пайдаланған орынды.

Сюжетті ойын Мақсаты: Балаларды тазалыққа, іскерлікке баулып, ойлау қабілеттерін дамытып, сөздік қорларын байытады. Балалар үлкендерше қуыршақпен ойнау арқылы қарым қатынас жасауға, жансызға жан бітіре сөйлеуге, өзінің ойын анық жеткізе білуге үйренеді.

Ойынның тәрбиелік мәні арқылы – баланың шыншыл болуы, тәрбиешісін, ата-анасын, қасындағы балаларды сыйлауы, жақсы көруі, қоршаған ортаға қызығушылықпен қарауы-біздің бөбектеріміздің болашағына жарқын жол ашады.

4-Мәселе

Бақылау мен басшылық: күн тәртібі мен серуенді бақылау.

Тыңдалды:

Әдіскер Едильбаева Ботагоз Аманжоловна күн тәртібі мен серуенді бақылау жүргізілген бақылау қорытындысын баяндады. Бақылау барысында «Айша» жеке бөбекжайында күн тәртібінің бекітілген кестеге сәйкес ұйымдастырылғаны анықталды. Балаларды қабылдау, ұйымдастырылған іс-әрекет, тамақтану, тынығу және серуен уақыттары жүйелі түрде сақталған. Педагогтер күн тәртібін тиімді ұйымдастырып, балалардың жас ерекшеліктері мен жеке қажеттіліктерін ескерген. Серуен барысында балалардың қауіпсіздігі қамтамасыз етіліп, қимылды ойындар, бақылау, еңбек және танымдық әрекеттер ұйымдастырылды. Серуен алаңының санитариялық жағдайы талапқа сай, қауіпсіздік ережелері сақталған. Балалардың қозғалыс белсенділігін арттыруға және денсаулығын нығайтуға бағытталған жұмыстар жүргізілді. Бақылау нәтижесінде күн тәртібі мен серуенді ұйымдастыру жұмыстары қанағаттанарлық деңгейде екендігі анықталды. Сонымен қатар педагогтерге серуен кезінде балалардың танымдық және зерттеушілік белсенділігін арттыратын іс-шараларды жүйелі түрде енгізу ұсынылды. Күн тәртібі топтарда толықтай орындалады. Серуен кезінде барлық қауіпсіздік шаралары сақталады.

5-Мәселе

Балалардың тамақтануы РТТ, балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау.

Тыңдалды:

Әдіскер Едильбаева Ботагоз Аманжоловна балалардың тамақтануы сапасы бойынша жүргізілген бақылау қорытындысын баяндады.

Балалардың дұрыс тамақтануын ұйымдастыру Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілері мен РТТ (рұқсат етілген тәуліктік тамақтану талаптары) талаптарына сәйкес жүзеге асырылады. Балалардың жас ерекшеліктеріне сай теңгерімді ас мәзірі ұсынылып, тағамдардың сапасы, дайындалу технологиясы, сақтау мерзімі және санитариялық-гигиеналық талаптардың сақталуы тұрақты бақылауда ұсталады.

Сонымен қатар балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау мақсатында қауіпсіз білім беру ортасы қамтамасыз етіліп, санитариялық талаптар, өрт және техникалық қауіпсіздік ережелері сақталады. Медициналық қызметкер балалардың денсаулық жағдайына күнделікті бақылау жүргізіп, профилактикалық іс-шаралар ұйымдастырады. Педагогтер мен қызметкерлер балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, жазатайым оқиғалардың алдын алу және төтенше жағдайларда әрекет ету бойынша нұсқаулықтарды қатаң басшылыққа алады. Жүргізіліп жатқан жұмыстар балалардың денсаулығын нығайтуға, дұрыс тамақтану мәдениетін қалыптастыруға және қауіпсіз ортада жан-жақты дамуына бағытталған.

Педагогикалық кеңес шешімі:

1. Балаларға дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету үшін тіл маманының әдістерін қолдану.
2. Тіл дамыту ойындарын іс-әрекетте кеңінен қолдану.
3. Серуендер барысында қауіпсіздік талаптарын қатаң сақтау.
4. Балалардың тамақтану тәртібін бақылау және денсаулықты қорғауға арналған шараларды күшейту.

№3 педагогикалық кеңес шешімдерінің орындалуы туралы есеп

№3 педагогикалық кеңесте қабылданған шешімдердің орындалуы жоспарға сәйкес жүзеге асырылды.

1. №2 педагогикалық кеңестің шешімдерінің орындалуы

Ұйымдастырылған іс-әрекеттерде педагогтер заманауи білім беру технологияларын, ойын, зерттеу, жобалау және цифрлық ресурстарды тиімді қолданды. Балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау мәселесі тұрақты бақылауда болып, қауіпсіздік техникасы, санитариялық талаптар және серуен кезіндегі қауіпсіздік ережелері толық сақталды.

2. «Адал азамат» біртұтас тәрбие бағдарламасы – тұлға бойына ұлттық құндылықтарды қалыптастыру құралы

Бағдарлама аясында ұлттық құндылықтарды насихаттайтын тәрбиелік іс-шаралар, тақырыптық әңгімелер, ұлттық ойындар, салт-дәстүрлерді таныстыру және мемлекеттік рәміздерді құрметтеуге бағытталған жұмыстар жүйелі ұйымдастырылды. Балалардың адамгершілік, жауапкершілік, еңбекқорлық қасиеттерін қалыптастыруға ерекше көңіл бөлінді.

3. «Мектеп жасына дейінгі балаларға адамгершілік пен патриоттық тәрбие берудің инновациялық әдістері»

Педагогтер оқу-тәрбие үдерісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді қолданып, балалардың туған жерге сүйіспеншілігін, елге деген мақтаныш сезімін қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүргізді. Әңгімелеу, ойын технологиялары, жобалық және шығармашылық жұмыстар арқылы тәрбиелік міндеттер тиімді іске асырылды.

4. «Отбасындағы құндылықтар – балабақшадағы тәрбиенің жалғасы»

Ата-аналармен ынтымақтастықты нығайту мақсатында кеңестер, жиналыстар, бірлескен мерекелік және тәрбиелік іс-шаралар ұйымдастырылды. Отбасылық құндылықтарды дәріптеу бағытындағы жұмыстардың нәтижесінде ата-аналардың тәрбие үдерісіне белсенді қатысуы артты.

5. «Патриоттық ойындар»

Қазақ тілі пәні мұғалімі ұсынған патриоттық ойындар күнделікті оқу-тәрбие жұмысына енгізілді. Ұлттық ойындар, мемлекеттік рәміздерге арналған дидактикалық ойындар мен танымдық тапсырмалар балалардың тілдік қорын, ұлттық дүниетанымын және патриоттық сезімін дамытуға ықпал етті.

Қорытынды

Педагогикалық кеңесте қабылданған шешімдер толық көлемде орындалды. Ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие жұмыстары жүйелі жүргізіліп, инновациялық педагогикалық технологиялар тиімді қолданылды. Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, ата-аналармен ынтымақтастықты дамыту және патриоттық тәрбие беру бағытындағы жұмыстар өз нәтижесін көрсетті. Алдағы уақытта бұл жұмыстарды жетілдіру және тәжірибеге кеңінен енгізу жалғастырылады.

Әдіскер Б.А. Едильбаева

Баяндама тақырыбы:

«Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне сай дыбыстарды дұрыс айта білуге баулу»

Ә ә - дауысты дыбыс

ӘЖЕ

ӘКЕ

ӘТЕШ

Баяндамашы: Қазақ тілі мұғалімі

Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне сай дыбыстарды дұрыс айта білуге баулу

Бүгінгі баяндаманың тақырыбы – «Мектеп жасына дейінгі балалардың жас ерекшеліктеріне сай дыбыстарды дұрыс айта білуге баулу».

Мектепке дейінгі кезең – баланың жеке тұлға болып қалыптасуындағы ең маңызды кезеңдердің бірі. Осы кезеңде баланың ойлау қабілеті, есте сақтауы, зейіні, танымдық белсенділігі және сөйлеу тілі қарқынды дамиды. Баланың болашақтағы оқу жетістігі мен қарым-қатынас мәдениетінің негізі де осы шақта қаланады. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдағы педагогтердің басты міндеттерінің бірі – балалардың тілін дамыту, сөздік қорын молайту және дыбыстарды анық, дұрыс айтуға үйрету.

Ұлы ақын Абай Құнанбаев өзінің қара сөздерінде: «Адам ата-анадан туғанда есті болмайды: естіп, көріп, ұстап, татып ескерсе дүниедегі жақсы-жаманды таниды дағы сондайдан білгені, көргені көп болған адам білімді болады», – деп баланың танымдық қабілеті мен білімінің қалыптасуы қоршаған ортаны қабылдауына байланысты екенін атап көрсеткен. Демек, баланың сөйлеу тілінің дамуы да оның қоршаған ортамен қарым-қатынасы, естігені мен көргенін қабылдауы арқылы жүзеге асады.

Ал француз педагогы Жан Жак Руссо: «Бала туғанда ақ қағаздай болып туады, оның үстінде шимайды қалай салсаң, қағаз бетіне солай түседі, бала тәрбиесі де сол сияқты, өзің қалай тәрбиелесең, ол солай тәрбиеленеді», – деген. Сондықтан мектепке дейінгі ұйым педагогтары әр баланың жас ерекшелігі мен жеке мүмкіндігін ескере отырып, дұрыс сөйлеуге тәрбиелеуі қажет.

Баланың сөйлеу тілінің даму ерекшеліктері

Баланың өмірінің алғашқы жылдары оның сөйлеу тілінің қалыптасуында ерекше орын алады. Бір жасқа толғаннан кейін бала алғашқы сөздерін айта бастайды. Екі жасқа келгенде сөздік қоры көбейіп, ересектердің сөзін түсіне бастайды. Осы кезеңде баланың сөйлеуге деген қызығушылығы артып, қоршаған ортамен тіл арқылы қарым-қатынас жасауға ұмтылады.

Екі жастағы баланың сөйлеу қабілеті қарқынды дамиды. Ол қарапайым сөздерді айтып қана қоймай, қысқа сөйлемдер құрастыра бастайды. Үш жасқа қарай сөздік қоры бірнеше есе ұлғайып, өз ойын жеткізуге талпынады.

Ресейлік ғалым, педагог-психолог А.Н. Леонтьев бала тілінің дамуын төрт кезеңге бөлген:

I кезең – дайындық кезеңі (1 жасқа дейін);

Бұл кезеңде бала қоршаған орта дыбыстарын тыңдайды, адамдардың дауысын ажыратады және сөйлеуге дайындық жүреді.

II кезең – тілді бастапқы меңгеру кезеңі (3 жасқа дейін);

Баланың алғашқы сөздері пайда болып, сөздік қоры қалыптаса бастайды. Ересектердің сөзін түсініп, қарапайым сөйлемдерді қолданады.

III кезең – мектепке дейінгі кезең (3-6 жас);

Сөйлеу тілі қарқынды дамиды. Балалар күрделі сөйлемдер құрап, өз ойын еркін жеткізе бастайды. Дыбыстарды дұрыс айту дағдылары қалыптасады.

Дыбыстардың қалыптасу ерекшеліктері

Балалардың сөйлеу мүшелері толық жетілмегендіктен кейбір дыбыстарды айтуда қиындықтар кездеседі. Артикуляциялық аппараттың дамуына қарай дыбыстар белгілі бір ретпен қалыптасады.

Ғалымдардың зерттеуі бойынша алдымен еріндік дыбыстар пайда болады. Себебі ерін бұлшықеттері ерте дамып, белсенді қозғалысқа түседі.

2 жаста балалар көбінесе:

п, б, т, д дыбыстарын дұрыс айта бастайды.

2,5 жаста:

м, н, ң дыбыстары қалыптасады.

Ал:

л дыбысы шамамен 3-3,5 жаста толық қалыптасады.

Кейінгі кезеңдерде **р, ш, ж, ч, с, з** сияқты күрделі дыбыстарды дұрыс айту дағдылары жетіледі.

Осы ерекшеліктерді ескере отырып, педагог әр баладан оның жасына сәйкес нәтиже күтуі қажет.

Дыбыстарды дұрыс айтуға баулудың маңызы

Дыбыстарды дұрыс айту – баланың байланыстырып сөйлеуінің, сауат ашуға дайындығының және қоршаған ортамен тиімді қарым-қатынас жасауының негізі.

Дыбыстарды дұрыс айта алатын бала:

- өз ойын анық жеткізеді;
- сөздерді дұрыс қолданады;
- жаңа сөздерді жеңіл меңгереді;
- құрдастарымен еркін қарым-қатынас жасайды;
- мектепте оқу материалын тез қабылдайды.

Сондықтан мектепке дейінгі ұйымда тіл дамыту жұмыстары күнделікті жүйелі жүргізілуі тиіс.

Қазақ тілі сабақтарында қолданылатын әдіс-тәсілдер

Балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес түрлі әдіс-тәсілдер пайдаланылады.

Артикуляциялық жаттығулар

Тіл, ерін және жақ бұлшықеттерін дамыту мақсатында арнайы жаттығулар орындалады.

Мысалы:

- «Сағат»
- «Тәтті тосап»
- «Жылан»
- «Түтікше»
- «Күрекше»

Бұл жаттығулар дыбыстарды анық айтуға көмектеседі.

Саусақ ойындары

Саусақ қимылдары арқылы ұсақ моторика дамиды. Ұсақ моториканың дамуы сөйлеу тілінің дамуына оң әсер етеді.

Жаңылтпаштар айту

Жаңылтпаштар баланың дыбыстарды анық айтуына және тілін жаттықтыруға мүмкіндік береді.

Мысалы:

Шеше, шеше,

Неше кесе

Сыңды кеше?

Жұмбақтар шешу

Жұмбақтар баланың ойлау қабілетін, сөздік қорын және сөйлеу белсенділігін дамытады.

Дидактикалық ойындар

«Не артық?», «Кім жылдам?», «Дыбысты тап», «Суретті ата» сияқты ойындар балалардың қызығушылығын арттырады.

АКТ технологиялары

Интерактивті тақта, бейнематериалдар, мультфильмдер, дыбыстық тапсырмалар арқылы балалардың сөйлеу белсенділігі дамиды.

Ортаңғы топтағы жұмыстар

Ортаңғы топ тәрбиеленушілерімен:

- ертегілерді тыңдау;
- мазмұнын әңгімелеу;
- жұмбақ шешу;
- жаңылтпаш айту;
- мақал-мәтелдерді қайталау;
- сурет бойынша әңгіме құрастыру жұмыстары жүргізіледі.

Балалар ертегі кейіпкерлерінің сөздерін қайталау арқылы дыбыстарды дұрыс айтуға жаттығады.

Сонымен қатар боямақтармен жұмыс жасау арқылы қол моторикасы дамытылады.

Ата-анамен жүргізілетін жұмыс

Баланың сөйлеу тілінің дамуы отбасымен тығыз байланысты. Сондықтан ата-аналарға:

- балалармен күнделікті сөйлесу;
- ертегі оқу;
- тақпақ жаттату;
- жаңылтпаш қайталату;

- сұрақ-жауап ойындарын өткізу;
- теледидар мен гаджеттерді шектеу

туралы ұсыныстар беріледі.

Ата-ана мен педагогтің бірлескен жұмысы жақсы нәтиже береді.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, мектеп жасына дейінгі балалардың дыбыстарды дұрыс айтуын қалыптастыру – олардың жан-жақты дамуының маңызды бөлігі. Әр баланың жас ерекшелігін ескере отырып жүргізілген жүйелі жұмыс сөйлеу мәдениетін қалыптастырып, сөздік қорын байытады, өз ойын еркін жеткізуге үйретеді.

Балалардың дұрыс сөйлеп, мемлекеттік тілді еркін меңгеруі үшін педагогтер мен ата-аналар бірлесе жұмыс атқаруы қажет. Сонда ғана біз болашақта сауатты, мәдениетті, тіл байлығы мол ұрпақ тәрбиелей аламыз.

«Еркемай» балабақшасы

Баяндама тақырыбы:

«Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту»

Баяндамашы:

2026 ж.

Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту

Бүгінгі баяндаманың тақырыбы – «Мектеп жасына дейінгі балалардың тілдерін ойын арқылы дамыту».

Мектепке дейінгі кезең – баланың тұлғалық қалыптасуының ең маңызды және жауапты кезеңдерінің бірі. Осы кезеңде баланың дене дамуы ғана емес, ақыл-ойы, танымдық қабілеті, сөйлеу мәдениеті, шығармашылық мүмкіндіктері мен адамгершілік қасиеттері қалыптасады. Баланың қоршаған орта туралы алғашқы түсініктері мен білімдері ойын, еңбек, қарым-қатынас және оқу әрекеттері арқылы дамиды.

Ұлы педагогтар мен психологтар баланың өміріндегі ойынның ерекше маңызын жоғары бағалаған. Өйткені ойын – мектеп жасына дейінгі баланың негізгі іс-әрекеті. Бала ойын арқылы қоршаған ортаны таниды, адамдармен қарым-қатынас жасауға үйренеді, өз ойын жеткізеді және өмірлік тәжірибе жинақтайды.

Бала әрқашан және барлық жерде бала болып қалады. Сондықтан оның өмірінде ойынның алатын орны ерекше. Ойын барысында бала өзін еркін сезінеді, өз қиялын жүзеге асырады, үлкендердің іс-әрекетін қайталайды және өмір туралы түсінігін қалыптастырады. Ойын баланың тек көңіл көтеру құралы ғана емес, сонымен қатар оның жан-жақты дамуына ықпал ететін тәрбиелік және білімдік құрал болып табылады.

Ойынның тіл дамытудағы маңызы

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту процесінде ойын технологияларын қолдану балалардың тілін дамытуда ерекше орын алады. Ойын арқылы баланың сөздік қоры молаяды, байланыстырып сөйлеу дағдылары қалыптасады, дыбыстарды дұрыс айтуға үйренеді және өз ойын еркін жеткізе алады.

Тіл – баланың қоршаған ортамен қарым-қатынас жасау құралы. Сондықтан балалардың сөйлеу тілін дамыту жұмыстарын күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекеттерде ғана емес, барлық режимдік сәттерде де жүргізу қажет.

Ойын барысында бала:

- жаңа сөздерді меңгереді;
- сөздерді дұрыс қолдануға үйренеді;
- сұрақ қою және жауап беру дағдыларын дамытады;
- байланыстырып сөйлеуге машықтанады;
- өз ойын толық жеткізуге үйренеді;
- құрдастарымен қарым-қатынас мәдениетін қалыптастырады.

Баланың сөздік қорын байыту үшін ойындарды мақсатты түрде ұйымдастырудың маңызы зор. Әсіресе дидактикалық ойындар арқылы балалардың ойлау қабілеті, есте сақтау қабілеті және сөйлеу белсенділігі артады.

Ұлттық ойындардың тіл дамытудағы рөлі

Қазақ халқының ұлттық ойындары ғасырлар бойы ұрпақ тәрбиесінің маңызды құралы болып келеді. Ұлттық ойындар балалардың денесін шынықтырып қана қоймай, олардың тілін дамытуға, ұлттық құндылықтарды бойына сіңіруге ықпал етеді.

Балабақшада өткізілетін:

- «Айгөлек»;
- «Ханталапай»;
- «Асық ату»;
- «Тақия тастамақ»;
- «Арқан тартыс»;
- «Күш сынасу»

сияқты ұлттық ойындар балалардың ойлау қабілетін дамытып, сөздік қорын молайтады.

Ойын барысында балалар бір-бірімен сөйлеседі, ережелерді талқылайды, өз пікірлерін білдіреді. Нәтижесінде олардың сөйлеу белсенділігі артып, қарым-қатынас мәдениеті қалыптасады.

Ұлттық ойындар арқылы балалар туған халқының мәдениетімен, салт-дәстүрімен танысып, ұлттық рухта тәрбиеленеді.

Саусақ ойындарының маңызы

Баланың тілін дамытуда саусақ ойындарының алатын орны ерекше. Ғалымдардың зерттеулеріне сүйенсек, қолдың ұсақ моторикасы мен сөйлеу орталығы өзара тығыз байланысты.

Саусақ ойындары арқылы:

- қол бұлшықеттері дамиды;
- саусақтардың икемділігі артады;
- есте сақтау қабілеті жақсарады;
- сөйлеу белсенділігі күшейеді;
- шығармашылық қабілеті дамиды.

Саусақ ойындарын өлеңдермен, тақпақтармен және ертегілермен байланыстыра өткізу балалардың қызығушылығын арттырады.

Мысалы:

«Бас бармақ» ойыны

Бас бармақ – атам,
Балан үйрек – әжем,
Ортан терек – әкем,
Шылдыр шүмек – анам,
Кішкентай бөбек – мен.

Осындай ойындар арқылы балалар отбасы мүшелерін танып, сөздерді анық айтуға жаттығады.

Саусақ ойындары балалардың тілін ғана емес, олардың эмоционалдық көңіл-күйін де көтереді. Сондықтан оларды күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекеттерде пайдалану тиімді нәтиже береді.

Дидактикалық ойындардың тиімділігі

Дидактикалық ойындар – балалардың білімдерін бекітуге және тілін дамытуға арналған маңызды құралдардың бірі.

Балабақшада жиі қолданылатын ойындар:

- «Не артық?»;
- «Суретті ата»;
- «Кім жылдам?»;
- «Түстерді тап»;
- «Жануарларды ата»;
- «Қай мезгіл?»;
- «Сиқырлы қапшық».

Бұл ойындар балалардың сөздік қорын молайтып, заттардың атауын, түсін, пішінін, қасиеттерін дұрыс атауға үйретеді.

Дидактикалық ойындар барысында балалардың ойлау қабілеті, салыстыру, талдау және қорытынды жасау дағдылары дамиды.

Сахналық ойындардың тәрбиелік маңызы

Балалардың тілін дамытуда сахналық ойындардың маңызы зор. Театрландырылған қойылымдар барысында балалар кейіпкерлердің рөлін сомдап, олардың сөздерін жаттайды және мәнерлеп айтуға үйренеді.

Сахналық ойындар арқылы балалар:

- өз ойын еркін жеткізеді;
- дұрыс сөйлеуге дағдыланады;
- сөздік қорын байытады;
- есте сақтау қабілетін дамытады;
- шығармашылық белсенділігін арттырады.

Сонымен қатар сахналық қойылымдар балаларды мейірімділікке, достыққа, үлкендерді құрметтеуге, кішіге қамқор болуға тәрбиелейді.

Сюжетті-рөлдік ойындардың ерекшелігі

Сюжетті-рөлдік ойындар мектеп жасына дейінгі балалардың ең сүйікті ойындарының бірі болып табылады.

«Отбасы», «Дәрігер», «Дүкен», «Шаштараз», «Мектеп», «Асхана» сияқты ойындар барысында балалар үлкендердің еңбегін қайталайды.

Мысалы, «Дүкен» ойынында балалар сатушы мен сатып алушының рөлін атқарып, сұрақ қоюға және жауап беруге үйренеді.

«Дәрігер» ойынында балалар науқастың жағдайын сұрап, өзара сөйлесу арқылы тілдік қарым-қатынас жасайды.

Осындай ойындар арқылы балалардың байланыстырып сөйлеуі қалыптасып, сөздік қоры молаяды.

Ата-анамен бірлескен жұмыс

Баланың тілін дамытуда отбасының рөлі ерекше. Сондықтан ата-аналарға балалармен көбірек сөйлесу, ертегі оқу, жұмбақтар шешу, жаңылтпаштар жаттату, бірлескен ойындар ұйымдастыру ұсынылады.

Үй жағдайында өткізілетін қарапайым ойындардың өзі баланың сөздік қорын байытып, сөйлеу мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

Педагог пен ата-ананың бірлескен жұмысы ғана оң нәтижеге жеткізеді.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, ойын – мектеп жасына дейінгі балалардың жан-жақты дамуының негізгі құралы. Ойын барысында бала қоршаған ортаны танып-біледі, тілін дамытады, сөздік қорын байытады, қарым-қатынас жасауға үйренеді және шығармашылық қабілеттерін жетілдіреді.

Ұлттық ойындарды, саусақ ойындарын, дидактикалық, сахналық және сюжетті-рөлдік ойындарды тиімді пайдалану арқылы балалардың сөйлеу белсенділігін арттырып, тіл мәдениетін қалыптастыруға болады.

Балалардың тілі бай, ойы жүйрік, сөз саптауы анық болуы үшін ойын технологияларын оқу-тәрбие процесінде жүйелі әрі мақсатты түрде қолдану – әр педагогтің басты міндеті.

Күн тәртібі мен серуенді ұйымдастыруы

Мақсаты: Мектепке дейінгі ұйым топтарында күн тәртібінің сақталуын, серуенді ұйымдастыру сапасын бақылау, тәрбиеленушілердің өмірі мен денсаулығын қорғау, дене дамуы мен сауықтыру жұмыстарын талдау.

Мектепке дейінгі ұйымның жылдық жоспарына сәйкес барлық жас топтарында күн тәртібінің орындалуы мен серуенді ұйымдастыру жағдайына бақылау жүргізілді.

Бақылау барысында топтардың күн тәртібін сақтау деңгейі, балаларды қабылдау, ұйымдастырылған іс-әрекетке дайындау, тамақтандыру, ұйқыны ұйымдастыру, сауықтыру шаралары мен серуен уақыттарының орындалуы қарастырылды. Тексеру нәтижесінде топтарда күн тәртібінің Қазақстан Республикасы мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту ұйымдарына қойылатын санитариялық талаптарға сәйкес ұйымдастырылғаны анықталды. Тәрбиешілер балаларды таңертеңгі қабылдау кезінде олардың денсаулық жағдайына көңіл бөліп, ата-аналармен қажетті байланыс орнатып отырды. Балалардың көңіл-күйі мен денсаулық жағдайына бақылау жүргізіліп, қауіпсіздік талаптары сақталды.

Таңертеңгілік жаттығулар белгіленген уақытында ұйымдастырылып, тәрбиеленушілердің жас ерекшеліктеріне сай дене қимылдары орындалды. Жаттығулар балалардың денсаулығын нығайтуға, сергектік пен белсенділікті қалыптастыруға ықпал етті.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттер оқу жоспарына сәйкес өткізілді. Педагогтер балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқу қызметін ойын технологияларымен ұштастырып жүргізді. Балалардың танымдық белсенділігі мен қызығушылығын арттыруға жағдай жасалған.

Тамақтандыру барысында мәдени-гигиеналық дағдыларды қалыптастыру жұмыстары жүйелі жүргізілді. Балаларға ас ішу мәдениеті, тазалық сақтау, дастарқан басындағы тәртіп ережелері түсіндіріліп отырды.

Түскі ұйқыны ұйымдастыру кезінде санитариялық-гигиеналық талаптар сақталды. Ұйқы бөлмелері алдын ала желдетіліп, қолайлы жағдай жасалды. Балалардың тынығуына қажетті жағдайлар толық қамтамасыз етілген.

Бақылау барысында серуенді ұйымдастыру жұмыстарына ерекше назар аударылды. Серуендер күн тәртібіне сәйкес белгіленген уақытта өткізілді. Тәрбиешілер ауа райының ерекшеліктерін ескеріп, балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз етті.

Серуен кезінде балалардың қимыл-қозғалыс белсенділігін арттыру мақсатында түрлі қимылды ойындар, бақылау жұмыстары, еңбек әрекеттері және жеке жұмыстар ұйымдастырылды. Балалар табиғат құбылыстарын бақылап, қоршаған орта туралы білімдерін толықтырды.

Серуен барысында:

- табиғатты бақылау;
- еңбек әрекеттері;
- қимылды ойындар;
- жеке жұмыс;
- еркін ойындар

жоспарға сәйкес ұйымдастырылды.

Тәрбиешілер балалардың қауіпсіздігін сақтау бойынша талаптарды орындап, ойын алаңдарының жағдайын алдын ала тексеріп отырды. Балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес ойын құралдары пайдаланылды.

Бақылау нәтижесінде педагогтердің көпшілігі серуеннің құрылымын дұрыс жоспарлайтыны, балалардың танымдық және қимыл белсенділігін арттыруға бағытталған жұмыстарды жүйелі ұйымдастыратыны анықталды.

Сонымен қатар кейбір топтарда серуен кезінде жеке жұмыстардың мазмұнын кеңейту, балалардың зерттеушілік әрекеттерін көбейту және еңбек әрекеттерін жүйелеу қажеттілігі байқалды.

Қорытынды

Бақылау нәтижесі бойынша күн тәртібінің орындалуы қанағаттанарлық деңгейде деп бағаланды. Топтарда күн тәртібі талаптары сақталған, сауықтыру жұмыстары жүйелі

жүргізілген. Серуендер уақытылы ұйымдастырылып, тәрбиеленушілердің денсаулығын нығайтуға және жан-жақты дамытуға бағытталған жұмыстар орындалған.

Ұсыныстар

1. Күн тәртібінің барлық кезеңдерінің уақытылы орындалуын тұрақты бақылауда ұстау.
2. Серуен кезінде балалардың зерттеушілік және танымдық әрекеттерін жандандыру.
3. Қимылды ойындардың түрлерін көбейту және ұлттық ойындарды кеңінен пайдалану.
4. Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша жұмыстарды күшейту.
5. Серуен барысында жеке жұмыстарды жоспарлау сапасын арттыру.
6. Сауықтыру және шынықтыру шараларын жүйелі түрде жалғастыру.

Әдіскер Б.Едильбаева

Балалардың тамақтануын ұйымдастыру, РТТ талаптарының сақталуы және балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау жұмыстары

Мақсаты: Тәрбиеленушілердің дұрыс тамақтануын ұйымдастыру, санитариялық-гигиеналық талаптардың сақталуын, балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстардың сапасын бақылау.

Жылдық жоспарына сәйкес балалардың тамақтануын ұйымдастыру, режимдік талаптардың (РТТ) орындалуы және тәрбиеленушілердің өмірі мен денсаулығын қорғау жұмыстарының жай-күйіне бақылау жүргізілді.

Бақылау барысында ас блогының жұмысы, ас мәзірінің орындалуы, тамақ өнімдерінің сапасы, тамақтандыруды ұйымдастыру тәртібі, санитариялық-гигиеналық талаптардың сақталуы, қауіпсіздік шаралары және балалардың денсаулығын сақтау бағытындағы жұмыстар зерделенді.

Тексеру нәтижесінде балалардың тамақтануы бекітілген перспективалық ас мәзіріне сәйкес ұйымдастырылатыны анықталды. Күнделікті ас мәзірі ата-аналарға арналған ақпараттық бұрыштарда орналастырылып, балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес құнарлы және дәрумендерге бай тағамдар дайындалуда.

Ас блогында азық-түлік өнімдерін қабылдау, сақтау және пайдалану барысында санитариялық талаптар сақталған. Өнімдердің жарамдылық мерзімі мен сапасына тұрақты бақылау жүргізіліп отырады. Тағамдардың дайындалу технологиясы сақталып, дайын тағамдардың сынамалары белгіленген талаптарға сәйкес алынған.

Топтарда балаларды тамақтандыру мәдениетін қалыптастыру жұмыстары жүйелі түрде жүргізілуде. Тәрбиешілер мен тәрбиеші көмекшілері балаларды ас ішу ережелерін сақтауға, ұқыптылыққа және тазалыққа баулуда. Балаларға асхана құралдарын дұрыс пайдалану, дастарқан басындағы тәртіп мәдениеті түсіндіріліп келеді.

Режимдік талаптардың орындалуын бақылау барысында күн тәртібінің барлық кезеңдері белгіленген уақытқа сәйкес ұйымдастырылатыны анықталды. Балаларды қабылдау, таңертеңгілік жаттығу, ұйымдастырылған іс-әрекеттер, тамақтандыру, серуендеу, тынығу және сауықтыру шаралары жүйелі түрде өткізіледі.

Топ бөлмелерінде санитариялық-гигиеналық талаптар сақталған. Бөлмелер уақытылы желдетіліп, ылғалды тазалау жұмыстары жүргізіледі. Балалардың жеке гигиеналық дағдыларын қалыптастыру мақсатында қол жуу, тазалық сақтау, жеке заттарды пайдалану ережелері күнделікті орындалады.

Балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау бағытында қауіпсіздік талаптарының орындалуына ерекше көңіл бөлінген. Барлық қызметкерлер еңбек қауіпсіздігі және балалардың өмірін қорғау жөніндегі нұсқаулықтармен таныстырылған. Қауіпсіздік журналдары талапқа сай жүргізіледі.

Серуен кезінде балалардың қауіпсіздігі қамтамасыз етіліп, ойын алаңдары алдын ала тексеріледі. Серуен барысында балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес қимылды ойындар ұйымдастырылып, қауіпсіздік ережелері сақталады.

Төтенше жағдайлардың алдын алу мақсатында балалармен қауіпсіз мінез-құлық ережелері туралы әңгімелер, түсіндіру жұмыстары және оқу жаттығулары өткізілді. Өрт қауіпсіздігі, жолда жүру ережелері, табиғат аясындағы қауіпсіздік және тұрмыстық қауіпсіздік мәселелері тұрақты түрде түсіндіріліп отырады.

Медициналық қызметкер тарапынан тәрбиеленушілердің денсаулық жағдайына бақылау жүргізіліп, профилактикалық іс-шаралар ұйымдастырылуда. Таңертеңгі сүзгі жұмыстары уақытылы өткізіліп, балалардың денсаулық жағдайы күнделікті қадағаланады.

Бақылау барысында педагогтердің балалардың денсаулығын сақтау және нығайту бағытындағы жұмыстарды жүйелі ұйымдастыратыны байқалды. Шынықтыру шаралары, сергіту сәттері, қимыл-қозғалыс ойындары және сауықтыру іс-шаралары жоспарға сәйкес өткізілуде.

Қорытынды

Бақылау нәтижесінде балалардың тамақтануын ұйымдастыру, режимдік талаптардың орындалуы және тәрбиеленушілердің өмірі мен денсаулығын қорғау жұмыстары қанағаттанарлық деңгейде жүргізілетіні анықталды. Тамақтандыру сапасы талаптарға сай ұйымдастырылған, санитариялық-гигиеналық нормалар сақталған және қауіпсіздік шаралары жүйелі түрде жүзеге асырылуда.

Ұсыныстар

1. Балалардың дұрыс және теңгерімді тамақтануын ұйымдастыру жұмыстарын жалғастыру.
2. Режимдік талаптардың сақталуына күнделікті бақылауды күшейту.
3. Санитариялық-гигиеналық талаптардың орындалуын тұрақты қадағалау.
4. Балалардың өмірі мен денсаулығын қорғау бойынша профилактикалық жұмыстарды жүйелі жүргізу.
5. Қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулықтардың орындалуын бақылауда ұстау.
6. Сауықтыру және шынықтыру шараларының сапасын арттыру.

Әдіскер Едильбаева Ботагоз Аманжоловна